Ч. 178 (11.431). Львів, субота 11. серпня 1928. Poeztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLI.V

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Пацифізм і таємна дипльоматія.

Таємний англійсько-французький договір про зброєння і Америка.

Львів, 10. серпня 1928.

Майже на передодні підписання пакту Келльоґа піднесла Анґлія і Франція Америці неабиякий дарунок. Нагло донесли півофіціяльні анґлійські та французькі аґенції, що за днях Анґлія і Франція підписали договір про взаїмне обмеження морських і сухопутніх зброєнь. Докладного змісту цього договору, очевидно, не подано до публичного відома, тай ледви, чи це взагалі коли станеться. Одначе і сам Чемберлен, повідомляючи в парляменті про факт цього порозуміння зазначив, що договір має далекосяглє значіння тай закінчує довголітнє і шкідливе для обох держав суперництво в воєнній ділянці. Світова-ж преса надає договорові виразне протиамериканське жало. Чи справді?

Фактом є, що всі держави світу балакають про мир, але одночасно зброяться до зубів. Радянський Союз тут таксамо не творить жадного виїмку, як кожна т. зв. буржуазна держава. Недавно Льойд Джордж вирахував, що в самій Европі тепер стоїть під зброєю чотири рази більше жовнірів, ніж до війни. А інституція армії — коштує. Тай ще як коштує!

Осібну позицію в світовому бюджеті воєнних зброєнь творять морські зброєння, себто фльота і все, що до неї належить. Тут видатки йдуть в міліярди і міліярди і ясно, що навіть найбагатша держава вкінці їх зачинає доскульно відчувати на власних фінансах. Отже рівнобіжно зі зброєннями йдуть в усіх великих світових державах заходи, щоби не цілком обезброїтися, як фальшиво може дехто думати, бо така думка булаб в нинішніх умовах чистим абсурдом, — тільки обмежити взаїмно свої воєнні зброєння, чи краще: покласти для них певні рямці, поза які заінтересовані не смілиб виходити. Такий реальний, а не ідеально-пацифістичний підклад мали всі дотеперішні міжнародні конференції, котрі були присвячені справі зброєнь.

Одначе з уваги на поплутаність і суперечність інтересів всіх заінтересованих держав та з уваги на величезну ріжницю в їх матеріяльних засобах, — ясно, що добитися порозуміння між ними в цій справі було, коли цілком неможливо, то, на всякий випадок, дуже важко. Вашинґтонська конференція, по довгих торгах, нарешті установила таке відношення в морських зброєннях: Америка 5, Анґлія 5, Японія 3. Але конференція не сказала, якого роду кораблів торкається ця постанова. Справу сухопутніх зброєнь взагалі вилучено з вашинґтонських нарад. Згодом Америка відмічувала, що постанова торкалася не тільки дредиавтів і супердредиавтів, але теж і кружляків. Але Франція, а головно Анґлія заперечувала цьому. Тому Америка вчинила минулого року в осени спробу щераз управильнити справу зброєнь. Для тієї цілі скликано конференцію в Женеві, котра всежтаки закінчилася повним крахом. Учасники розїхалися з нічим і тільки большовицький висланник Літвінов виголосив при цій нагоді одну зі звичайних аґітаційних большовицьких промов. Відомо, як деякі анґлійські політики цю невдачу женевської конференції взяли собі до серця. Льорд Роберт Сесіль навіть з тієї причини покинув становище постійного анґлійського делеґата при Лізі Націй. Таким чином справа на хвилю притихла, але цілком не пропала.

Дуже болючо відчула згадану невдачу теж і Америка. Головно з внутрішньо-політичних причин. Отже пануюча республиканська партія зробила „прекрасний жест". Келльоґ склав загальну декларацію про осудження війни як засобу полагоджування ним міждержавних конфліктів і по узгляднепні французьких застережень цей пакт має бути незабаром підписаний всіми головними державами світу, за виїмком СРСР. Тимчасом, як сказано, нагло впала бомба зі сепаратним англьо-французьким порозумінням.

Нема сумніву, що Анґлія і Франція, як дві найсильніші европейські держави, хоч і ривалізуючі зі собою в багатьох місцях земського гльобу, всеж таки, в даній випадку, мали у відношенні до американського кольоса спільний інтерес, який і звів їх до купи. Чи через те обі держави стали антаґоністами Америки? Ледви... На всякий випадок це справа дуже заплутана, складна і на далеку мету. Здається тому, що пакт Келльоґа таки буде підписаний, хоча американський „вуйко Сам" волів би був, колиб Анґлія і Франція були взагалі не порозумілися або, коли вже так і мусіло статися, то щоби бодай були вчинили це за її (Америки) посередництвом. Думати, що „конфлікт" стане з тієї причини ще більше серіозним або, чого доброго, моглоб прийти до війни між Анґлією та Францією і Америкою, нам видається безглуздим. Большовики, щоправда, рахують на таку можливість або бодай про людське око вдають, що рахують, одначе нема сумніву, що вона, може одна єдина в нинішніх умовах є цілком нереальна.

Велика національна втрата.

Про денаціоналізацію українського учительства на заточенні і як їй запобігти.

Майже від 1920 р. богато абсольвентів учительських семинарій української національности є змушені для хліба покидати свою рідну землю, свій нарід і приймають посади на польських етнографічних землях, як: в бувшій Конґресівці, в Познанщині і на Поморю. Таке надавання учительсько-урядничих посад на заході нашим людям має чисто політичну мету: 1) щоб тих людей зденаціоналізувати 2) щоб українських дітей в Галичині вчили тільки учителі-поляки і цим способом денаціоналізували наші діти. Пригляньмося ближче тому, чи можливе є винародовлення учителів(льок), котрі працюють на вище згаданих землях.

Займуся тільки учительством вселюдних шкіл, бо я сам учитель, знаю таких учителів богато, стрічаюся з ними часто, і то в ріжних повітах. Шкода, що не маємо статистики, як багато учителів(льок) української національности є на заточенні. Одні говорять півофіціяльно, що є їх 500 осіб, але це число є дуже далеке від правди. Беру під увагу тільки сто польських повітів, а пересічно в кожнім з них є 8—10 наших учителів, що разом дає 800—1000 учителів. Але знаю польські повіти, в яких є 30 і більше учителів(льок) української національности. Я переконаний, що на заточенні є грубо понад 1000 українського учительства. Але я обмежуся тільки до того мінімум, до 800 осіб і це число поділю на три категорії.

До першої категорії належать свідомі українці, що явно признаються до своєї нації, але на великий жаль, до цеї категорії належить заледво 15—20 проц. і то переважно старші, що покінчили школу за австрійських часів і брали участь у нашій визвольній боротьбі. До другої категорії належать обоятні, що є тільки українцями сами в собі, але перед іншим не признаються до української національности і між собою говорять по польськи. Якщо вони жонаті-замужні, то діти їх не мають поняття, що є десь великий нарід, котрий хвалить Бога в українській мові. До цеї категорії належить яких 45 проц. нашого учительства на заточенні. Решта (35 проц.) належить до пропащих. Вони відрікаються своєї національности і вдають, що забули вже рідну мельодійну мову, вони не хотять належати до великого українського народу. Чи страх мав би бути причиною тому? Ні, не так страх, як слабий дух і відсутність постійного контакту зі своєю нацією, з рідним народом.

Ті дві останні категорії належать звичайно до „Звйонзку Польского Научицельства Шкул Повшехних". Цікаво, що кожного нашого учителя(льку) учителі поляки стараються втягнути до свого товариства. Правда, є це станова організація, алеж не для українців, бож ми маємо свою організацію: „Взаїмну Поміч".

Які є типи між нашими учителями, подам такий факт: В місяці червні ц. р. в повітовім місті Соколові мала місце така подія: Учитель українець К. був на пожарничім курсі, а на закінчення цього курсу сказав підчас вечері з чаркою горівки в руці, що він був українцем, але тепер є поляком і жалує, що належав до українського народу. Це повторили мені самі учителі-поляки. Додам що цей п. К. ніколи не хотів зі мною говорити по українськи, як тільки знайшовся хтось в товаристві з поляків. Подібно поступає дуже багато інших. Як бачимо, що хрунівство серед наших заточенців шириться в застрашаючий спосіб. Додаймо ще й тих, котрі женяться або виходять замуж за людей не-української національности і відразу для нас пропадають.

Був час, коли поляки як урядовці, лікарі і т. п. працювали у глибокій Росії, а навіть на Сибірі. Польська історія називає це „визиском праци". Але поляки чулися там собою, а Міцкевича носили навіть москалі з собою, хоч він до „Конрада Валенрода" поставив мотто: „Будь лисом і львом!" А українці на польських землях є лиш тихими аполітичними робітниками, нерідко бояться своєї тіни і поволи вирікаються навіть своєї нації.

Правда, може бути часом і так, що шкільні інспектори при порученні обняти посади кажуть, щоб не признаватися до своєї нації і релігії. Такі слова спрямував був і до мене мій бувший інспектор, але такі „перестороги" не повинні бути причиною боязни і сліпого страху серед нашого учительства на заточенні, особливо тепер, у XX. столітті!

Українська суспільність не може бути на це обоятною і дивитися байдуже на цей поступ денаціоналізації між нашими молодими заточенцями. Цеж наші діти, сини й доньки нашого народу, що перед кількома роками покинули свою землю може й зі сльозами в оці — для шматка хліба.

Нині підчас ферій у кожній шкільній кураторії в Польщі є по кільканадцять подань наших семинаристів(ок) у справі надання їм учит. посад. І знов стратимо немало освітніх робітників для своєї нації, бо нема певности, що вони не перейдуть також під стяг чужої нації...

Розпочалися ферії, богато заточенців приїхало на відпочинок до Галичини, де вони найшлися між своїми рідними, знакомими. Тепер найкраща пора, щоби преса і компетентні наші чинники показали їм правдиву дорогу, котрою мають прямувати, щоб берегтися від винародовлення.

Щодо учительства, то в першій мірі має широке поле до праці „Взаїмна Поміч У. У.". Майже нема такого повіту в Конґресівці, в котрім не булоб кількох або кільканацятьох наших учителів(льок), а всі вони належать до „Звйонзку Польск. Науч. Шк. П.". Коли приняти, що на цих землях є до 1000 наших учителів і кожний з них платить пересічно 5 зол. місячно на цей „Звйонзек", то річно ці наші люди платять 60.000 зол. на неукраїнську станову організацію. Чиж за ці гроші не можнаб побудувати більше учительських приютів у Ворохті і видавати хочби двічи на місяць „Учит. Слово"? Нехай „Взаїмна Поміч У. У." вистарає собі адреси кожного нашого заточенця і розведе пропаганду, щоб кожний з них належав до української станової організації.

Питають мене, чи заточенці читають і передплачують українські часописи й журнали. На це треба відповісти, що тільки яких 20 проц., а решта кормиться „Курєрками", „Ґлосами" і „Визволенєм". На мою думку адміністрації наших українських національних журналів і газет повинні роздобути теж спис і адреси тих заточенців і візвати їх до передплати рідного друкованого слова. Такий рідний духовий корм берегтиме їх безперечно і певно перед денаціоналізацією.

А найважніща річ: Українська Парляментарна Репрезентація повинна вжити всіх заходів, аби ці заточенці могли вернути до праці між своїх і для своїх якнайскорше.

П-ко, заточенець.

Pr. 352/28. Sąd okręgowy karny we Lwowie postanowił na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu Prokuratora przy tymże Sądzie: a) zatwierdzić po myśli przepisu z art. 76-go rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10. maja 1927. Nr. 45 poz. 398 Dzup. dokonane dnia 28. lipca 1928 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie zajęcie czasopisma „Dilo" Nr. 167. z dnia 29. lipca 1928 z powodu że zamieszczony w tem czasopiśmie artykuł pt. „Teror" zawiera w sobie znamiona z art. 1. rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 10. maja 1927 Nr. 45 poz. 399 Dzup. b) wydać po myśli przepisu z art. 77 cytowanego rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tegoż czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie pod rygorem następstw przewidzianych w art. 60 tegoż rozporządzenia.

Lwów, dnia 7 sierpnia 1928 r.

Malicki.

Всі українські діти до української школи! — Хто минає рідну школу і посилає дитину до чужої школи, той ворог своєї дитини й української нації!!

На економічні теми.

Організація кооператив оборотового короткокоречинцевого кредиту, першого ступня.

(Дискусійна стаття.)

I.

Підготовка до будови кредитових кооператив першого ступня.

Українська довоєнна кооперативна організація кредиту з 389 кооперативами, (в тім 2 краєві, 100 повітових і 257 льокальних) з 128 тисячами членів, з 6.571 тисячами корон у власному майні, з 25.592 тисячами корон вкладок ощадности, з 19.071 тисячами корон банкових кредитів і з 45.236 тисячами корон оборотового капіталу підпала знищенню наслідком девалюації і тільки з тяжким трудом, поборюючи брак довіря загалу, підноситься та відбудовується звільна власними силами серед дуже тяжких господарських відносин у краю і при загальнім зубожінні населення.

Статистика Ревізійного Союза за 1926 рік, що появилася останніми часами, виказує 106 кредитових кооператив (2 краєві, 60 повітових і 44 льокальних) з 40 тисяч членами, з 1.196.242 зол. у власному майні, з 2.826.808 зол. на вкладках, з 897.522 зол. на банковому кредиті і з 4.860.572 зол. на оборотовому капіталі.

В 1927 році — можна рахувати напевно — стан цей піднісся на 40 до 60 проц.

Як із цеї статистики видно, при помочі Центральної Каси (Центральний Кооперативний Банк) відбудовуються у першу чергу давні, зглядно основуються нові повітові кооперативи; з льокальними справа стоїть тяжче з найрізніших причин. Головно відноситься брак відповідних людей на місцях.

Одначе тіснота гроша, недостача як короткоречинцевого оборотового кредиту, так і довгоречинцевого, приватна лихварська стопа процентова на місцях та брак успішної помочі зовні, приневолює широкий загал шукати конечно ратунку в кооперативній організації своїх власних сил на підставах само- і взаїмодопомоги.

Великих капіталів вправді нема між населенням на місцях, однак можуть бути дрібні вкладки, які організовано, масово збирані можуть і повинні стати цею основою, на якій можна і треба збудувати кооперативну щадничо-позичкову організацію короткоречинцевого оборотового кредиту.

Початки вже зроблені. Зїзд кредитових кооператив, скликаний Центральним Кооперативним Банком (Центробанком) 28. листопада 1924. року у Львові започаткував акцію в цім напрямі, візвавши управи кредитових кооператив до ширення ідеї ощадности та до масового збирання дрібних вкладок ощадности.

Хоч все стояло ще тоді під знаком і враженням девалюації і її наслідків, то все таки при стабілізації золотого з 1925 роком розпочато відбудовувати повітові кредитові кооперативи та писати і дискутувати на тему масового збирання дрібних вкладок ощадности.

Заломання золотого у другій половині 1925 і в 1926 році спинило цей рух на якийсь час, однак пропаганда в наслідок міжнародного конгресу ощадности в Міляно за шириням ідеї ощадности, другий зїзд кредитових кооператив з 30. жовтня 1926 р. у Львові, а відтак друга стабілізація золотого в 1927 р. мала за наслідок заснування українського Товариства „Ощадність" у Львові, заснування відділів цього Товариства і збірниць ощадностей по краю та перше відсвяткування в цілім краю „Дня ощадности" в 1927 році. Пропаганда пішла широко по краю, преса на цю тему богато писала, а вслід за цим ідея дрібних ощадностей зискала не мало дільних приклонників і пропагаторів і загал нею живо заінтересувався та вичікує тепер, щоби дотеперішню ідейну пропаганду повести на практичний шлях.

Відкривається тут для усіх істнуючих вже некредитових кооператив першого ступня усіх видів дуже вдячне завдання засновувати і вводити в життя на місцях збірниці Товариства „Ощадність", які виконуючи свою задачу ідейно, пляново і солідно, можуть зібрати капітал конечно потрібний до заснування і введення у життя на місцях реєстрованих кооператив ощадности і позичок, які відтак уділюючи короткоречинцевий, оборотовий кредит своїм членам можуть і повинні також стати опорою для інших місцевих на здорових підставах спертих рільничо-торговельних і продукційних кооператив.

Ці збірниці ощадностей мусіли би бути засновувані організовано, за попереднім затвердженням повітовим відділом Т-ва „Ощадність" і під його контролею, яку могли би виконувати з рамени Відділу повітового Т-ва „Ощадности", місцеві кооперативи, при яких збірниці ці були би засновані.

Завданням вже самих збірниць зглядно кооператив, при яких збірниці ці були би засновані, було би перетворювати ті збірниці на реєстровані кооперативи ощадности і позичок короткоречинцевого оборотового кредиту в слушний час, тобто тоді, коли в збірниці назбирається вже кооперативною організацією конечно вимаганий капітал до введення в життя кооперативи.

Акцію таку вже істнуючих некредитових кооператив назвало вище вдячною, бож це стверджений факт, що істнування і розвиток кожної рільничо-торговельної і промислової кооперативи у високій мірі залежний від дуже тісного кооперування рільничо-торговельних і продукційних кооператив з кредитовими. Рільничо торговельні і продукційні кооперативи, засновуючи кредитові кооперативи будують одночасно для себе самих фундамент, на якім свою власну будову спирають. Тому то в інтересі їх лежить акцію будови кредитових кооператив першого ступня на місцях підтримати усіми своїми силами.

Приступаючи до будови кооператив оборотового, короткоречинцевого кредиту першого ступня, муситься накреслити плян цеї будови. Плян цей мусить мати на меті будову тільки життєздатних кооператив, то значить мусить узглядинти відносини, серед яких прийдеться кредитовим кооперативам розвивати та поставити таку внутрішню конструкцію кредитової кооперативи, щоби вона в даних відносинах була життєздатна і відпорна на всякі небезпеки, які їй можуть загрожувати.

Начеркуючи плян будови кооперативи короткоречинцевого оборотового кредиту першого ступня, треба взяти під розвагу не тільки приняті вже взори як добрі, але також треба користати з досвідів добутих іншими народами та приноровитися до цих відносин, серед яких прийдеться розвивати ці кооперативи.

Стоячи на цім становищі треба числитися з тим, що Українська Центральна Каса кооператив (Центральний Кооперативний Банк) є покищо за слаба, щоби на кредитах, нею уділених, могла спертися намірена організація кредитових кооператив першого ступня, дальше що не можна рахувати на ніякі явні чи укриті допомоги.

Отсі обставини приневолюють побудувати намірену організацію **виключно тільки на самодопомозі, взаїмодопомозі і на самовистарчальности.**

II.

Системи будови кредитових кооператив у державі.

На терені тутешньої держави за виїмком Познанщини находяться кредитові кооперативи системи Райфайзена під назвою „Кас Стефчика" по селах і системи Шульцого по містах. Організація „кас Стефчика" спирається зовсім як щодо їх „ревізійних союзів" так і щодо їх Центральної Каси на дуже великих державних фондах. Організація кооператив системи Шульцого спирається також на дуже високих грошевих допомогах їх ревізійним Союзам і на укритих допомогах у формі дуже обильних, багатоміліонових кредитів їх центральним Касам і кооперативам, завдяки яким то кредитам, відбудовується знищену війною кооперацію.

Обі ці організації поділилися на два типи кооператив: сільських і міських і спираються на державних фондах, а в наслідок цього не спирають тільки на само- і взаїмодопомозі та не є самовистарчальні, а є вповні зависимі від тих, від котрих одержують явні і укриті допомоги.

Від обох вище згаданих організацій відбиває корисно кооперативна організація Познанщини.

Там не поділилася кооперативна організація на сільську і міську, але сотворено там один „Зайонзек спулек заробкових і господарскіх" і один „Банк Зайонзку спулек заробковых" як центральну касу та витворено в 90 проц. на необмеженій відповідальности один одинокий тип кредитових кооператив під назвою „Банків людових", що по містах придержуються засад Шульцого а по селах приноровлюються також відповідно до обставин і до головних основ Райфайзена. Знамение, що в кооперативах цих обєднані всі верстви народу.

З кінцем 1926 року було їх 220 зі 136.000 членами, з власним майном на 6.427.000 зл., з вкладами 10,934.000 зол., з затягненим кредитом на 9,391.000 зол., з позичками уділеними на 23,691.000 зол., з загальним станом біляноу на 30,988.000 зол. Необмежену відповідальність мало 202 кооперативи. З кінцем війни виказувало 209 Банків людових 380 міліонів марок оборотового капіталу.

Статутова висота уділу в „Банках людових" виносить головно 500 зол. (105 Банків), а відтак 200, 250, 300, 600, 800 зол. в кільканацяти банках 1000 зол. (18), в одній баку 300 зол., в кільканацяти банках по 25, 30, 50 і 100 зол. та в однім тільки банку 5 зол.

Уділи складається постійно цілими літами менше або більше дрібними квотами в певних означених відступах часу. Фонди резервові дотується обильно з річних зисків. Головну часть оборотового капіталу становили вклади ощадности, а складання ощадностей тільки до своїх кооператив пропагували всі економічні чи неекономічні товариства і складання таке уважалося за національний обовязок кожного. На 136.000 членів кругло 69 проц. було рільників, 9 проц. купців, кругло 11 проц. промисловців і ремісників, біля 5 проц. робітників, 4 проц. урядників 2 проц. інших звань.

Угруповання цих банків людових є того рода, що на поодиноких територіях витворилися по більших містах великі „Банки людові", до яких гравітують доокличні середні і менші вже сільські „банки людові" та хліборобські кооперативи, звані „Рольнікі". Сільські „Банки людові" мають системом райфайзенським точно означений територіяльно округ діяльности в протиставленні до великих і середних „Банків людових", які діяльністю своєю обіймають ширшу територію.

В Познанщині треба було боротися з грошевою лихвою, з лихвою рільних про-

---

МИХАЙЛО ОСТРОВЕРХА

Ля Скаля.

З виступів Тоті даль Монте.

I.

Щорічно, то й цього року прибула до Скалі з Америки Тоті даль Монте, найславніший сопран-кольоратура, на кілька виступів у „Лючії Лямермур" Ґ. Доніцеттого.

Найцінніші артистичні сили, що творять у сучасному театральному мистецтві нові проломи, добутки до кращого, що творять нові школи — вони тепер в Америці.

Америка — її всемогутній доляр, приманливий, щасливий, сильний (так кажуть!) порибає артистів. Тим паче, що артисти легко запальний матеріял.

У війні Америка „врятувала" Европу перед повінню ґерманізму. Тепер „ратує" її перед її-ж знатними постатями, в даному випадку в театральному мистецтві (яке бліде театральне мистецтво в порівнанні з силою ґерманізму!), щоб Европа була вільна перед такими силами небуденного рівня.

Та артисти — це діти. Великі, малі, молоді, старі в щоденному житті, на сцені, в ателіє, в робітні (в сутеринах, на піддашу) — вони діти.

З захопленням приймають вигоду, богацтво, достатки, але в тузі до свого — вони це знищать, забудуть і підуть до вчорашньої блідої нужди. Вона-ж для них постійна й вірна товаришка. А гроші, богацтво — гості. Вдоволені нудно товаришкою, то знову тужать за гостями. Як ті зявляться до них — на хвилину захоплять, — а далі: пустка вигідного проживання томить їх знову...

II.

„Лючія Лямермур" Ґ. Доніцеттого — ця музика, як струї промінів весняного сонця. Порив, захоплення, тріюмф. І ніжний біль, трагедія, яку перші стрічки інтродукції віщують. Але нема безнадійної втоми.

Поодинокі персонажі, групи єднаються в цій тканині, яка ритмічно веться у радости, в тривозі...

Сутеніє. У намисті ґотику дихає проміння місяця, як на сцену виходить Лючія. Виходить на сцену Тоті даль Монте в ролі Лючії.

Водограй Сирени, в мовчанці самотнього вечора слухає —

„Панувала у тиші
„Самітня ніч глибока..."

і зоряно, і чисто, і ніжно, і ясно... Душа слухає її синім проміннім місяця, що пригорнувся із запалом (запал місяця!) он там до одного пупянка квітів мармурових, що зібралися громадою при кінці арки над водограєм.

І душа слухає. Щаслива.

Приграваають арфи, бо тужить людина.

Як мрія, в яку заслухані хмаринки в далині, що й ні ворухнуться, в яку заслухані роси дрібнесенькі, що й ні стрепенуться, — розказує Лючія лагідно, тихо, квітучо про своє кохання:

„Всі смутки мої забуваю,
„Тішусь, що очі слізками вмиваю —
— — — — — — — —
„І так мене небо пестить..."

Тільки мрія так щиро, так шляхотно, так палко розказувати знає — кохаючи, співаючи. Тільки мрія, заслухана в музику вічних тремтінь душі, де живе „Un' armonia celeste" дати знає горіння серця, співаючи.

Тільки так співають ангели Блаженного Анджеліка, задивлені, заслухані в життя незбагнуте. В їх закоханих очах, в очах мрійників, у їх клячучих поставах є наше, земське, реальне життя: запах квітів.

Як спів Лючії — такими квітами росистими закосичена весна кучерява Ботічелі. Такими кучерями золотистими, мов намистами, пишаються голови Мадон і ангелів Ботічелі.

Тільки в такій грації, як спів Лючії — похилені голови Мадон Рафаеля — в усміху, чи в смутку. Тільки так усміхаються, радіють, тужать, терплять — вони...

III.

Театр виповнений вщерть, до останнього місця.

Тиша.

Неначе віддихи принишкли, серця стали...

Слухають...

Людина примушена подіями й фактами щоденного життя часто недовіряти тому, що прославлене. Чути й бачити недостачі, недомагання в усьому, що вихвалене. І вічно невдоволена. Вічно схилені уста в гірку усмішку.

Та — отсе... спів! Чарівний, божеський спів...

Мов рівнесенькі проглибини в ясному марморі.

Мов зомлілі у розкоші постаті, різьблені в алябастрі, яких лінії — це ритм краси.

Неначе лепестки квітів, які вітер силою відриває від громади й вони спадають, зітхаючи.

І знову починають нове життя у стіп могутньої краси!...

Міляно

дуктів та з земельною лихвою. Познанська кооперація, що розпочала свою пляново роботу 1861 року, коли закріпила вже свої „Банки людові“, сперла на них організацію парцеляційних кооператив від 1887 року починаючи, а відтак від 1900 року організацію кооператив закупна і продажі ріжних продуктів, званих „Рольніхі“.

Попри ці три головні види під цей час підпомагає також кооперативи молочарські й інші ріжнищі, як горальнині, будівельні і споживчі. Організація людового кредиту в Познанщині одним типом кооператив звязала з собою місто і село. Знаменита організація капіталу і кредиту та знаменита внутрішня організація „Банків людових“ дала змогу перейти в стадію організації дальших видів кооперації на виключно власних силах і власних капіталах без ніяких укритих і явних допомог.

Познанщина у боротьбі своїй з заборцями, висунула на чоло своїх змагань оборону стану посідання і спрямувала цю оборону на найслабші місця і на верстви найбільше загрожені. Таким чином спрямувала свої сили на оборону землі і на оборону у великій мірі винародовлюваних міст та в цій цілі, створивши одноцілу сильну кооперативну кредитову організацію міста і села (що зовсім природно мусіло прийти в поміч містам і найліпше могло боронити стану посідання), своєю пляновою і послідовною акцією вповні осягнула свою ціль.

Познанська кооперація покрила цілий край густою сіткою кооператив і провадила не тільки економічну, але й національну роботу і тепер є у державі найліпше і найсильніше збудованою кооперативною організацією, **яка спирається тільки на взаїмодопомозі і самовистарчальности, та спираючись тільки на своїх капіталах є вповні незалежна від ніяких явних чи укритих допомог.**

ОМЕЛЯН САЄВИЧ.

Комуністи з КП(б)У про останню „хлібозаготовку“.

В найновішому числі (з 15. липня) політично-економічного журналу „Більшовик України“, що є органом ЦК КП(б)У, є редакційна стаття п. н. „Підсумки пленуму ЦК КП(б)У“, а в ній надруковане про останню хлібозаготовку дослівно ось що:

„Хлібозаготовча робота цього року, як відомо, починаючи з жовтня-листопада відбувалася в обставинах чималих труднощів і гострого опору куркуля проти хлібозаготовчої політики радянської влади. **Був період, коли під загрозою стало постачання хліба до основних, пролетарських районів, під ударом опинився наш червінець і вся економічна політика пролетарської держави.** В наслідок **надзвичайного напруження зусиль** радянського й кооперативного апарату, **в наслідок мобілізації уваги партії до справи заготівлі хліба,** маємо на Україні на 1. червня ц. р. виконання річного пляну хлібозаготівель на 97 [illegible]. Проте, не зважаючи на таке велике досягнення, труднощі в хлібоза[illegible] хлібопостачанні і надалі доволі гостро дають себе відчувати, особливо [illegible] останні місяці“.—

„Ті **надзвичайні** заходи, що їх довелося партії та радвладі застосувати до справи заготування хліба, які забезпечили в основному виконання хлібозаготовчого пляну, подекуди на місцях перекручувалось, **іноколи вживалося адміністративних метод розкладки, обмежування продажі хліба поза своїм місцевим ринком, вишукування хліба по селянських засіках** і т. д., тимчасом масова політична робота на селі в тій справі не скрізь як слід була поставлена. Це й собі утруднило працю заготовлення та постачання хліба. Ці труднощі й хиби куркуль використав для своєї протирадянської підривної роботи і подекуди **поширив свій вплив на частину середняцтва і навіть в окремих випадках і на частину незаможництва** (на ґрунті затримування хліба на селі), що в низці районів, переважно в степових округах, погіршило політичний стан села. Розуміється, хибно було б з цього робити висновок, щоби бідняцько-середняцька маса відійшла від радянської влади і що опінка робітництва і селянства дала розколину. (Хтоб там у таке повірив! Вже як ві шпіхлірів вигортали чекісти збіжа, то між селянством і радвладою та комуністами повна гармонія!! — Ред.)“

„Неправильно булоб також наслідком труднощів і складности обставин на селі вдаватись у паніку і ставити під ревізію всі заходи, що їх партія та радянська влада змушені були вжити, щоб не лишитися без хліба. Бо якби ми не вжили всіх цих надзвичайних заходів і не виконалиб пляну хлібозаготівель, то труднощі перед нами сталиб у тисячу разів більші“. (Всі підкреслення наші. — Ред.).

Останні слова сказані зовсім правильно. Якби не терор над селянством при хлібозаготівці, то „труднощі сталиб у тисячу разів більші“. До всіх у горі наведених, незвичайно вимовних цитат не требаб давати навіть ніяких коментарів. Одначе не можна стриматися від того, щоби на їх маргінесі не ствердити таких фактів:

1. Важко повірити, щоби на Україні могли істнувати ще й досі якінебудь куркулі, тобто богаті селяни, коли зважити, що боротьба з куркулями ведеться інтензивно вже 11-ий з черги рік, коли принити, — що мусить ся зробити, — їх непосильне податкове обтяжування, і то обтяжування систематичне продовж цілих 10-ти літ. Вже самі податки мусіли довести т. зв. куркуля до повної матеріяльної руїни. Отже, якщо навіть істнують там індивідуальні господарства з більшою кількістю землі, то вони нині до тої міри виснажені, що поняттю куркульських, чи кулацьких не відповідають. Це стверджує й та обставина, що при хлібозаготівці стягали примусово хліб від бідняків і середняків, які мали зерна більше ніж куркулі, бо вони мали менші податкові зобовязання. З того висновок, що куркуль істнує тільки в хоробливій комуністичній уяві. Врештою відомо, що останніми часами богатші на землю господарства мають недвозначну тенденцію обмежувати посівну площу до мінімум. Доказом на те є і підготовлювана під цю пору у цілому СРСР контракція засівів. Отже куркуль, ця апокаліптична потвора в більшовицькій уяві, фактично в нинішньому житті на Радянщині не істнує.

2. Рекламоване більшовиками продовж цілих довгих літ довіря селянства до радянської влади, як видно з цитованих уступів комуністичного офіціозу, є звичайним блефом. І середняки і біднота, та біднота, на якій хочуть комуністи будувати всю свою політику на селі та яку ставлять в упривілеєне положення, не тільки не мають довіря до радвлади і комуністів, але й саботують їх дуже вимовними засобами, а саме: не дають їм хліба.

3. Наслідком такої а не іншої немарксівської і наскрізь „куркульської“ політики селянства до комуністів — бо на комуністичну політику вони відповідають своєю! — шириться серед більшовицьких рядовиків паніка. І це цілком зрозуміле! Бож коли хліб доводиться комуністам заготовляти вже тільки при допомозі сили, то не виключене, що селянство тій „силі“ протиставить і свою. А що тоді? Не знати, але на всякий випадок не добре.

Запевнювання комуністичних провідників про безпідставність паніки, очевидно, не мають серед рядової комуністичної братії ніяких успіхів. Паніка шириться далі, дарма, що найновіший відступ комуністів на фронті сільсько-господарської політики виявився аж таким „соціялістичним“ засобом як контрактація зимових і ярових засівів зі селянами на слідуючий рік. Паніка всеж така шириться, бо загал комуністів інстинктовно відчуває, що коштовна контрактація — це останній засіб боротьби з маревом голоду на слідуючий рік і тим самим з дуже і дуже поважною загрозою цілої більшовицької революції разом з її „здобутками“.

Театри.

Міський великий театр.

10 го с. 7·30 веч. „Пімста цвітка“, диріґує Лев Туркевич.

КІНА.

„Апольо“: „Коли шаліють мущини“.
„Байка“: „Про що не вільно думати“.
„Лев“: „Мотоциклем понад хмари“.
„Дівчата без віна“.
„Палас“: „Кривава буква“.
„Фатаморгана“: „Любощі“.

Англія і СРСР.

Невже новий англьо-радянський торговельний договір?

Парижські „Последния Новости“ приносить у телеграмі власного кореспондента з Льондону сенсаційні вісти про підготовку до заключення нового англьо-радянського договору.

З них виходить, що вже здавна підготовлявся, в великому секреті перед світом, англійськими і радянськими експертами проєкт нового торговельного англьо-радянського договору. До тієї підготовки дійшло за посередництвом Штр475земана. Тепер проєкт уже в цілости виготовлений. Не оголошують його тільки тому, що більшовикам це невигідно з уваги на відбуваючийся у Москві VI. конгрес Комінтерну. Цілком новий торговельний договір уложено на домагання Англії, чому спершу противилися більшовики, що хотіли відновити старий.

В основу нового договору ліг принцип компензації англійських підданих за ті шкоди, яких вони зазнали наслідком більшовицьких господарських методів. Для заспокоєння тих претенсій радянська влада мала згодитися на відчислювання якогось відсотку (кажуть, що 5 прец.) з оборотів своєї експортної торговлі з Англією в окремий фонд. Цей фонд мав би бути ділений англійським урядом між бувших кредиторів Росії.

Англійський уряд зі свого боку мав би признати істнуючий монополь радянської закордонної торговлі та не противитись затягненню більшовиками на льондонському грошовому ринкові закордонної позички в сумі від 30 до 40 міліонів фунтів штерлінгів. Більшовики дуже хотіли, щоби англійський уряд гарантував позичку, але він на це не згодився, а проти цього заявилися англійські експерти.

Скоро по підписанні того договору малиб бути вповні відновлені англьо-радянські дипльоматичні відносини.

Відомости ці без сумніву сенсаційні. Та чи вони направду відповідають дійсности годі нині сказати. Але вже найближча будучина покаже, чи протирадянська Англія дійсно має велику охоту заключати такий договір.

Останні вісти.

СМЕРТЬ СТЕФАНА РАДІЧА.

8. ц. м. о год. 20.45 умер Стефан Радіч в наслідок ускладнення ран, які дістав в часі памятного убивства в Скупштині, і дальших компліканцій на тлі цукрової хороби. Ще за годину до смерти він був уповні притомний і почував себе незле. Відомість про його смерть викликала величезне враження.

Заряджено обдукцію трупа помершого, по чім його набальзамують.

ПО СМЕРТИ РАДІЧА.

Лише розійшлася вістка про смерть Радіча, як до його віллі зійшлася величезна юрба населення, що стояла до ранку в глибокім мовчанні. В цілій Хорватії панує нац. жалоба. В Загребі о год. 12. в ночі почали бити в місті в усі дзвони. Рано місто було якби вимерле. Всі склепи замкнені, на всіх домах повівають жалібні прапори. У всіх бюрах і фабриках на знак нац. жалоби перервано працю.

Нарано король Александер перший вислав вирази співчуття вдові Радіча. В полудне зібралася державна рада, присвячена обговоренню ситуації. Безпосередно по тім відбулося жалібне засідання скупштини. Кабінет міністрів візьме ін корпоре участь в похороні.

ЗАВІЩАННЯ РАДІЧА.

По смерти Радіча відкрито його політичне завіщання. В ньому Радіч визначає своїм заступником і керовником партії бувш. міністра загр. справ д-ра Трумбіча і звертається до хорватського народу, щоби по його смерти заховав спокій.

Емісари хорватської селянсько-демократичної коаліції обіжджають автомобілями край, закликаючи населення по думці завіщання до спокою.

МАНЕВРИ БАЛТІЙСЬКОЇ ФЛЬОТИ СРСР.

Совітська балтійська фльота розпочала під командою Вікторова великі маневри, в яких беруть участь всі військові одиниці, стаціоновані в балтійських портах, разом з ескадрою гідропланів.

По широкому світі.

Від італійського уряду наспіла до англійського міністерства закорд. справ нота, в якій італійський уряд заявляє, що французько-англійський компроміс у справі морського розброєння оправдує скликання міжнародньої конференції розброєнь.

Затоплену біля побережя Італії підводну лодку С 14 видобули на верх. Одначе всі зусилля показалися безуспішними, бо обсада лодки в числі 31 людей згинула з причини отроєння хльороводнем.

Похорони Рістовіча не відбулися тому, що вагон з домовиною покійника не прийшов на час. Його відлучили по дорозі невідомі залізничники, правдоподібно члени хорватської хлопсько-демократичної партії.

В Загребі арештували 7 осіб, підозрілих в атентаті на Рістовіча.

Біля міста Пуенте, в Мехіко, напала велика ватага розбійників на 80 авт з подорожними. Ограбивши пасажирів і забравши їм авта, бандити напали на місто Пуенту. Військова погоня відбрала розбійникам частину награблених авт, убиваючи і ранячи багато з них.

НОВИНКИ

— **Зїзд греко-кат. епископів.** З ужгородської „Свободи“ довідуємося, що на Успення Пр. Богородиці (28. серпня) має відбутися в Мукачеві на Закарпатті зїзд усіх греко-кат. епископів. У зїзді має взяти участь і митр. Шептицький, що заступить до Мукачева по дорозі з Риму.

— **Габілітації українських учених.** В Ягайлонському університеті в Кракові габілітувалися два українські вчені: професор д-р Степан Томашівський і д-р Володимир Кубійович з географії Східної Европи.

— **З протестантського пастора — католик.** Відомий протестантський проповідник у Станиславові Федір Сташинський усунувся від протестантизму і повернув до гр.-кат. церкви. Мотивом того кроку Сташинського стало пересвідчення, що лютеранізм, кальвінізм і взагалі всякі секти у нас — це тільки вода на чужий млин, а в Станиславівщині це скріпляло лише німців-протестантів. Сташинський обіцяє висвітлити всі справи т. зв. евангельського руху у нас, щоб таким чином перестерегти перед цим рухом всі круги українського громадянства.

— **Львівська хроніка.** Військова жандармерія арештувала військового лікаря Урбановича у звязку з поборовою аферою. Його посуджують у хабарництві. Перед двома тижнями був майор Урбанович також арештований, але тому, що не було доказів його вини, його випустили тоді на волю. Тепер найдено при ньому суму 45.000 зол. — З кольоніяльної крамниці Шорра при вул. Казимирівській 8 зникав постійно товар. По довшому часі викрили справника, яким показався колишній субєкт у згаданій крамниці Іра Зільберштайн. Зільберштайна арештували. — При вул. Полтвяній ч. 41 застрілила трамвайового кондуктора Левандовського його жінка, мабуть у приступі зависти. Убийницю відставила поліція до тюрми. — Згоріло помешкання Фліссерової, властительки ресторації при вул. Ягайлонській. Шкоди поверх 2.000 зол. — Невідомі злодії обікрали помешкання Марка Фаєрштайна при вул. Кохановського 58 й акційне товариство „Полом“ при вул. 3. травня ч. 2.

— **Хліб дешевіє.** У Варшаві нова знижка цін на хліб і муку. Хліб питльований житний коштує 64 сот. в детайлю (1 кг.), мука 62 сот. за 1 кільограм. Комісія цін робитиме дальші старання в напрямі знижки цін хліба.

— **Безробіття в Бориславі.** Бориславська дирекція нафтових товариств „Премієр“ переводить численні редукції умових робітників. На днях відбулося в Бориславі велике віче копальняних урядовців, яке демонструвало проти неоправданих редукцій. На вічу промовляв між іншими також посол Максимович.

— **Нові польські воєнні кораблі.** Польський уряд горячково побільшує воєнну маринарку. Крім побудованого за днях панцирника „Вихор“, зачнуть в доках в Кане новий панцирний кораблик „Бурза“. [illegible] „Польші новій“. Крім того будують для Польщі в корабельних робітнях ві підводні лодки у Гавру, Навт і Сен-Назер.

— **З летунства.** Польський дипартмент летунства [illegible] Домбски-Наглал-Кайр [illegible] зету [illegible] Розпраний [illegible] Варшава [illegible] Бахлина і Коваловс [illegible] — Польський [illegible] Шімого [illegible]

ки на фонд будови нового літака для польських „побідників океану". Видно не тратить ще надії, що їхнім землякам удасться таки перелетіти через Атлантик. — Левін задумує летіти з Берліна до Америки. Йому буде товаришити міс Мебель, яка фінансує цю імпрезу і летун Аност.

— **Рімні вістки.** В Татрах упав сніг. — У Парижі покінчила самовбивством жінка голови „Російського Комітету" в Польщі, Віктора Семйонова. Семйонова видали недавно з Польщі у звязку з атентатом на Лізарева. — В Травемунде відбув перший пробний лет найбільший світовий політреплян „Рорбах-Ромар", сконструований німецькими інжинірами. Згаданий повітреплав має відбути незадовго подорож до Америки. — На залізничій лінії між Віднем і Загребом викрили контрабанду сахарини, закроєну на широку скалю. — В Білгороді нотували 42 степенів Цельзія в тіни. — В Ню Йорку померло 22 людей від соняшного удару за одну лише минулу неділю. — В Будапешті повісився 60-літній банковий слуга, який не міг стерпіти підозріння у крадіжи грошей.

— **З постійної хроніки.** У Варшаві арештували Казимира Тансвича, який з невідомих причин важко поранив 18-літнього хлопця на одній з вулиць. Між поліцією і юрбою прохожих завязався конфлікт. Юрба хотіла убийника злінчувати. — В Сині біля Перемишля виловили на днях тіло 24-літньої Катерини Музики. В звязку з ранами на тілі топільниці і підозрінням, що вона впала жертвою жорстокого убивства, арештували двох братів Гававів. — У Зарічу біля Делятина убили в тамошньому шинку Миколу Мельника, який мав бути одним з найзільніших членів славної розбійничої ватаги Гуменюка. — Підчас військових вправ в околиці Великих Мостів, зірвав гранат руку підпоручникові Войтасінському. — Йосиф Майхрович, парубок з Махнівки біля Кросна, убив ножем свою наречену Евгенію Пудло за зраду. Убийник утік. — В Пйотркові вбив Іван Готас камелем якогось Самбурського на тлі нещасної любови. По довершеному убивстві показалося, що Самбурський упав жертвою помилки Готаса. Готас узяв його за того, що звів його жінку. Готаса арештували.

— **Катастрофи і нещастя.** В Нулян, у Франції, впав літак зі значної висоти. 4-ох летунів убитих. — Великий буревій навістив околиці Хабаровська на Сибірі. — В Брусі, в Туреччині, шаліла пожежа. Богато домів, у тім 4 гостинниці і 48 склепів, упало жертвою вогню. — Фріц Опель, славнозвісний німецький спортсмен і механік, винахідник т. зв. ракетного авта, впав в останніх днях знова жертвою катастрофи підчас пробної їзди сконструованим ним самим ракетним човном. Експльодував мотор. Опель разом з іншими пасажирами ледви виратувався, кидаючись моментально у воду. Лодка потонула. — На Малайських островах відкрив цілий ряд вульканів. — У Мароку впав французький літак. 2 летунів згинуло на місці. — Біля бразилійського побережа впав до моря італійський літак. Двох летунів ранених.

— **6.000 фунтів шт. за 16 літ тюрми.** В Льондоні признали відшкодування у висоті 6.000 ф. шт. вязневі, який наслідком помилки відсидів у тюрмі 16 літ. Вязень Оскар Слейтер попав у тюрму ще в 1909 році, а вийшов на волю щойно в 1925 р. після вкриття помилки.

— **Самовбивство в спільних обіймах.** Під Віднем виловили на Дунаю пару самовбийників, сильно злучених у спільних обіймах. На тілах потопельників були знаки від мотузів, якими мабуть повязалася нещасна пара самогубців.

— **Бандитизм в Китаю.** З Пекіна повідомляють про вандальську грабіж історичних гробівців китайських цісарів. Грабіжі допустилася ватага розбійників, які, перілцвши військову залогу, повних два тижні відкопували золоті домовини і неоцінені скарби, сховані в гробівцях. За бандитами шукають по всіх містах Китаю.

— **Ще про рака.** В одній з берлінських фахових часописів оголосив д-р Рудольф Ліске нову теорію про рака, яка в дійсности є лише підтримкою висновків і гіпотез цілого ряду спеціалістів від цеї недуги. Д-р Ліске на основі довголітних експериментальних дослідів дійшов до переконання, що рак є недугою інфекційною. Він утотожнює ростинного рака із раком у людей і звірят. Доказує слушність своєї гипотези фактом, що йому вдалося видобути з ростинного рака бацилі, які трансплянтовані на організм звірят викликували ракові новотвори, і пухлини. Д-р Ліске категорично оперкує рака як недугу типово інфекційну і рішуче опрокидує теорію, що заводить рака зі злою перемінною матерії або зовнішнім подражненням. Гіпотеза доктора Ліске є замітна й цікава своєю діяметральністю до теорій і гіпотез, видвигнених на останньому раковому конгресі в Льондоні.

— **„Синя кухня".** Під таким заголовком поміщена в одному з найновіших чисел австрійського двотижневика „Міттайлюнген дер естер. Гезельшафт фір Техніх ім Гаусгальт" дуже інтересна статейка. В надії, що нею зацікавляться наші гаадині, подаємо її в перекладі: Французькі дослідники хомах у своїх дослідах над жоровими субстанціями у комах дійшли до висновку, що мухи почувають спеціяльну предилекцію до білої барви, натомісць синьої бояться. Наочно переконалися учені про це в такий спосіб: вони замкнули громаду мух у кімнаті, що її стіни були вкриті синім шклом. Показалося, що мухи безрадно літають поміж стінами; щойно як потягнули по стіні білу лінію, вона моментально вкрилася мухами. Вчені радять малювати кухні синьою барвою, що зменшить значно кількість мух у кухні і через те причиниться до більшої чистоти й гігієни в кухнях.

— **Спростування.** Високоповажаний Пане Редакторе! Прошу спростувати замітку п. з. „З судової салі. Як це назвати?", поміщеної в ч. 142 „Діла": Неправдою є, немовби дня 15. лютого ц. р. Ярослав Василевич Лагола напав на жінку сусіда інтелігента і так її побив, що судовий лікар ствердив тілесне ушкодження, натомісць правдою є, що Ярослав Лагола ніколи нікого не нападав і не бив, а тим менше не нападав і не бив жінки сусіда інтелігента. Неправдою є, немовби Ярослав Лагола з огляду на амнестійний закон, аби не бути караним, покликав при розправі судовій д. 25. червня ц. р. свідків на всякі рівнодушні обставини, натомісць правдою є, що Ярослав Лагола ще при судовій розправі дня 26. квітня ц. р. покликав свідків для виказання своєї невинности і безосновности обвинувачення, та що суд доказ з тих свідків, як покликаних на важні і суттні обставини, допустив. — **Ярослав Лагола**, студ. політехніки.

Дописи.

БОРЩІВЩИНА. (З вічевого руху). Заходом Повітового Комітету УНДО в Борщеві відбулися в борщівськім повіті посольські справоздавчі віча в цих громадах: Дня 24. VI. ц. р. відбулося велике справоздавче віче в Більчу над Дністром, в якому взяло участь понад 5.000 громадян майже з цілої Мельничччини. На віче прибув о. посол прелат Куницький, назустріч якому виїхала кінна бандерія зі 100 їздців. У селі повитали громадяни свойого посла хлібом і сіллю і з великою увагою вислухали його посольського звіту, після чого одноголосно одобрили тактику Українського арляментарного Клюбу і висловили йому повне довіря. Після того присутні поставили цілу низку інтерпеляцій, запитів і скарг до свойого посла. Віче відбулося дуже величаво і справді піднесло на дусі й заохотило до дальшої праці і боротьби всіх громадян Мельниччини. — Дня 25. червня ц. р. перед полуднем відбулося посольське справоздавче віче в Більчу Золотім при участи около 2.500 людей з Більча і всіх доокодичних сіл. Посла Куницького провела зі співом кінна бандерія на площу перед читальнею, де відбулося віче. Перед самим вічем о. посол відвідав ще місцеву захоронку, де зібрана дітвора привитала його співом і деклямаціями. Після вислухання посольського звіту, присутні одноголосно одобрили тактику Українського Соймового Клюбу, а потім виступили з цілою низкою скарг на зловживання адміністраційної влади. — Того самого дня пополудні відбулося справоздавче віче в Шершенівцях при участи около 300 місцевих громадян. Вічем проводив о. Дмитерко з Мишкова. Вічевики, вислухавши посольського звіту, висказали одноушно своє довіря до Української Парляментарної Репрезентації. — Дня 26 червня ц. р. відбулося посольське справоздавче віче в Глубічку. Присутніх, не зважаючи на робучий день, було понад 400 осіб. Село Глубічок належить до найсвідоміших сіл Борщівщини, а його громадяни з великою радістю і захопленням витали свойого посла і дякували йому за память про них і за його працю. — Того самого дня пополудні відбув о. посол Куницький справоздавче віче в Жилинцях. На вічу явилося около 300 осіб, проводив о. дек. Курдидик з Циган. Вічевики з одушевленням витали свойого посла і вислухавши його посольського звіту, щиро дякували йому за память. Опісля ставили низку запитів і жалувалися головно на переміну ... ної української школи на чисто ... у. Село Жилинці дуже свідоме і недавно на окремому протиалкогольному вічу ухвалило заборонити продажу алькоголю на своїй території. Інші села Борщівщини повинні піти за його прикладом.

ПЕРЕМИШЛЯНЩИНА. (Кооперативне свято і віче в Ладанцях). Дня 29. липня ц. р. відбулося величаве кооперативне свято в Ладанцях при співучасти послів о. д-ра Педліха і Ст. Кузика. Свято отворено соборною Службою Божою, яку відправив о. д-р Педліх в асисті вісьмох священиків з доокодичних сіл. У святі взяло участь понад 2.000 місцевих і доокодичних громадян. Після Служби Божої відбулося свято кооператив і святочна академія на кооперативному подвірю. Співав хор під управою Петра Савича з Ладанець. Пополудні відбулося посольське віче, яке отворив адв. д-р Свістель і якому проводив о. Шуль. Політичний реферат про тактику Українського Клюбу виголосив о. д-р Педліх, а звіт з діяльности Українського Парляментарного Клюбу зложив посол Ст. Кузик, який обговорив також широко господарське і політичне положення українського народу під Польщею. Віче ухвалило низку резолюцій у справах шкільних, економічних та в справі польської кольонізації і вповні одобрило тактику Української Парляментарної Репрезентації, висказуючи їй повне довіря та подяку за дотеперішню діяльність.

ТУРКА н. Стр. (Повітовий Народній Зїзд). У дні 1. серпня ц. р. відбувся в Турці черговий П.Н. Зїзд. Було на ньому 198 делегатів з 37 громад турчанського повіту. З того 9 священиків, 4 учителів, 4 жінки і 181 селян. Проводив Зїздові д-р М. Кондрат, голова П. Н. К., який відкрив Зїзд, здав звіт з діяльности П. Н. К. за останній рік і уділив голосу присутнім на Зїзді соймовим послам А. Максимовичеві і Д. Великановичеві. Після обговорення виин дотеперішньої праці Української Парляментарної Репрезентації і після дискусії, в якій забирали голос о. П. Гуль з Дністрика Дубового, В. Панас з Тарнави і В. Кричківський з Ільника, ухвалив Зїзд абсолютор'ю уступаючому П. Н. Комітетові і вибрав на внесок о. І. Тимчука з Бенькови поновно головою П. Н. К. д-ра М. Кондрата, адвоката в Турці, а членами П. Н. К. трьох священиків, одного учителя, двох міщан і чотирьох селян. Опісля Зїзд висказав довіря Українському Соймовому Клюбові й ухвалив резолюцію за оснування української гімназії в Турці. Врешті голова д-р Кондрат зреасумував усі справи, які порушено на Зїзді, котрий мав дуже поважний і річевий характер, подякував делегатам за численну участь і замкнув Зїзд. Присутні відспівали „Ще не вмерла" і під найкращим вражінням опускали салю нарад.

ТОВМАЧЧИНА І СТАНИСЛАВІВЩИНА (З віч посла о. Ганушевського). Дня 7. липня ц. р. відбулося посольське справоздавче віче в читальні „Просвіти" в Ляльнім Шляхотськім. Реферував пос. о. Михайло Ганушевський. Присутні в числі більше як 600 осіб із зацікавленням вислухали звіту свого посла з дотеперішньої праці Українського Парляментарного Клюбу і реферату про сучасне політичне положення українського народу. Присутні довготреваючими оплесками одобрили тактику Українського Парляментарного Клюбу і в низці інтерпеляцій до посла о. Ганушевського просили м. ін. взяти їх громаду в оборону перед комісарщиною, підтримуваною товмацьким старостом. — Дня 12. липня ц. р. відбулося справоздавче віче під голим небом в Марківцях. Село Марківці, збаламучене різними несовісними агітаторами, виказало при соймових виборах велике розбиття і щойно тепер починає прозрівати. Звіт з посольської діяльности здав о. посол Ганушевський, який представив також зібраним програму Українського Нац.-Дем. Обєднання і завізвав присутніх до політичної організації. Всі присутні з одушевленням вислухали звіту посла і висказали Українському Клюбові горячу подяку за оборону селянських інтересів. Ані один сельробівський агітатор не мав відваги відозватися. Нарід пізнав, що клевети, кидані на УНДО, є дійсно тільки клеветами. — Дня 15. липня ц. р. відбулося велике посольське справоздавче віче в Братківцях. Звіт з діяльности Української Парляментарної Репрезентації здав о. посол. М. Ганушевський. Присутніх було около 700 осіб, які після вислухання реферату висказали повне одобрення і подяку за д теперішню діяльність послів і сенаторів УНДО.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

о. **Омелян Абрисовський**, був довголітній інспектор (за часів Австрії) народніх шкіл у косівськім і надвірнянськім повіті, а після примусового спенсіонування за польських часів душпастир у Москалівці коло Косова, помер дня 21. липня ц. р. на удар серця в 63. році життя. Покійний як інспектор дбав щиро про українські школи й учительство і ще після спенсіонування допоміг своїми впливами і повагою неоднїй українській учительській силі одержати посаду в косівськім повіті. Тішився теж прихильністю своїх парохіян, а за правий характер — загальною симпатією. Похорони відбулися дня 27. VIII. в Москалівці при дуже численній участи духовенства і громадян. В. Й. П.!

ОПОВІСТКИ.

Новий Український Театр під дир. Панаса Карабіневича.

Перегінсько:
10.VIII. Гейша.
11.VIII. Вихрест.
12.VIII. Маруся Богуславка.

Рипно:
13.VIII. Гейша.
14.VIII. Маруся Богуславка.
15.VIII. Вій.
16.VIII. Ой не ходи Грицю.

Читальня „Просвіти" Устечко: Ноти для Вас вже перенислем. Драматичний Гурток Боднів: Костюми безкоштовно випозичимо. Прислати до Перегінська чоловіка.

В приватній жіночій Семінарії учительській С. С. Василіянок в Яворові іспити вступні на І. ІІ. ІІІ. і IV. курс відбудуться додатково на днях 1. і 2. вересня ц. р. До іспиту належить предложити: а) метрику крещення, 2) свідоцтво лікарське від фізика, 3) послідне свідоцтво шкільне. Рівночасно повідомляється, що Семінарія на рік шкільний 1928/29 одержала нові права прилюдности „а" аж до відкликання. — Зголошення до Інтернату приймають С. С. Василіянки. — Дирекція. 217 2—2

Заходом **Табору Новиків** улаштовується в неділю дня 12. серпня о год. 4. поп. **Великий Фестин** з різнородною програмою у будинках і площі Санаторії в Підлютім. — Дохід на будову „Табору Новиків". Послідна стація Брошнів (напрям Львів-Стрий-Станиславів), з Брошнева доїзд до Підлютого вузкоторовою колійкою. 2—2

Українське Лікарське Товариство подає до відома своїм членам, що в місточку Борння є вільна посада лікаря міського і Каси хорих, а в Тустановичах шкільного лікаря. — По близші інформації звертатися до Українського Лікарського Товариства — **Львів, вул. Руська 3/II.**

ПОДЯКА.

Вп. п. **Дентистові Яковові Нассові**, вул. Сикстуська ч. 17. складаю отсею дорогою щиру подяку за дбайливе і уміле пльомбовання та вставлення зубів.

224 1—1 **Зенон Мриглоцький.**

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів. Ринок ч. 10.